

บทที่ 6

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การแอบมองและจ้องดูที่ปรากฏในภาพยนตร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิเคราะห์เพื่อหาความหมายจากตัวบท (Text) ของภาพยนตร์ และในการวิเคราะห์แยกแยะองค์ประกอบที่นำมาศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงกลวิธีในการสื่อความหมายผ่านการแอบมองและการจ้องดูในภาพยนตร์ และเพื่อให้เข้าใจถึงธรรมเนียมแบบแผน และโครงสร้างพื้นฐานที่มีลักษณะร่วมกันของภาพยนตร์ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ภาพยนตร์ทั้งหมดสามารถจัดเข้าไว้ในกลุ่มของภาพยนตร์แนวใหม่แนวเดียวกันได้หรือไม่ ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการแอบมองจ้องดู สัตยัญญาวิทยา และสัตยัญญาวิทยาของสื่อภาพยนตร์มาประกอบการวิเคราะห์กลวิธีในการใช้การแอบมองและจ้องดูเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์ และใช้แนวคิดเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาประกอบ การวิเคราะห์แยกแยะองค์ประกอบของภาพยนตร์ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ในส่วนของการวิเคราะห์กลวิธีในการใช้การแอบมองและจ้องดูเพื่อการสื่อความหมาย พบว่า ภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่อง ล้วนใช้การแอบมองและจ้องดูในการบ่งบอกถึงลักษณะนิสัย อารมณ์ ความรู้สึก นึกคิด ความซับซ้อนทางด้านจิตใจ โลกทัศน์ ภูมิหลังทางครอบครัว หรือสถานภาพทางสังคมของตัวละครที่เป็นผู้แอบมองจ้องดูเป็นหลัก ซึ่งการสื่อความหมายนี้โดยมากมักใช้การสื่อโดยผ่านการแอบมองและจ้องดูของตัวละครโดยตรง นอกจากนี้ผู้กำกับยังเลือกใช้เทคนิคในการถ่ายทำภาพยนตร์บางประการเพื่อสื่อความหมายบางอย่างกับผู้ชม เช่น ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกร่วมกับตัวละครทั้งในฐานะที่เป็นตัวละครที่เป็นผู้แอบมองจ้องดูเอง และในฐานะของผู้แอบมองจ้องดูที่อยู่ในสถานที่และเวลาเดียวกับตัวละคร โดยทำหน้าที่คอยสังเกตเหตุการณ์ต่างๆที่กำลังเกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นกับตัวละคร

ในส่วนของการวิเคราะห์แยกแยะองค์ประกอบของภาพยนตร์ที่ใช้การแอบมองและจ้องดูในการสื่อความหมาย ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1) มุมมอง (Point of View) ที่ภาพยนตร์ใช้ในการมองการแอบมองและจ้องดูจะเป็นมุมมองแบบ Subjective ซึ่งมีได้มองการแอบมองและจ้องดูในสถานะที่เป็นกลาง แต่ภาพยนตร์ทั้งหมดจะมองการแอบมองและจ้องดูในแง่มุมมองหนึ่งและนำมาใช้โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำเสนอความหมาย

ที่เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง

2) โครงสร้าง (Structure) ของภาพยนตร์ที่นำมาใช้ในการศึกษาทั้ง 9 เรื่องมีลักษณะร่วมกัน ดังนี้

- มีการใช้การแอบมองจ้องดูเป็นศูนย์กลางของเรื่อง การแอบมองจ้องดูจะเป็นตัวโยงใยเรื่องราวต่าง ๆ ในเรื่องไว้ด้วยกัน โดยให้ตัวละครเอกเป็นผู้มีพฤติกรรมในการแอบมองจ้องดู และใช้การแอบมองและจ้องดูนั้นในการโยงใยชีวิตของตัวละครอื่น ๆ ให้เข้ามาสู่เรื่องราวของตน

- ผู้กำกับได้ใช้เทคนิคทางการถ่ายทำภาพยนตร์ในการทำให้ผู้ชมกลายเป็นผู้แอบมองจ้องดูที่แอบมองและจ้องดูการกระทำของตัวละครอื่น ๆ และในบางครั้งก็ทำให้ผู้ชมได้มองเห็นภาพในลักษณะเดียวกับที่ตัวละครเอกซึ่งเป็นผู้แอบมองจ้องดูได้เห็น

3) แนวคิดหลัก (Theme)

พบว่า แนวคิดหลักในภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องนั้นเป็นแนวคิดหลักที่มีลักษณะร่วมกัน ในแง่ที่เป็นแนวคิดหลักที่ได้มาหรือเกิดขึ้นจากการที่ภาพยนตร์ใช้การแอบมองและจ้องดูนำไปสู่จุดหักเหของเรื่อง ซึ่งจะเกิดขึ้นในฉากที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ และภายหลังจากที่เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ แล้วจะนำไปสู่สิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการจะสื่อ แต่สิ่งที่แตกต่างกันในโครงสร้างหรือแบบแผนของแนวคิดหลักคือประเด็นที่ภาพยนตร์ต้องการจะพูดถึงนั้นอาจจะแตกต่างกันไป

4) การสร้างตัวละคร (Characterization) ภาพยนตร์ได้แบ่งตัวละครเป็นสองประเภท คือ ผู้แอบมองจ้องดูและผู้ถูกแอบมองจ้องดูโดยสร้างตัวละครให้มีลักษณะดังนี้คือ

ผู้แอบมองจ้องดูจะมีลักษณะต่อไปนี้

- ตัวละครที่พฤติกรรมถูกกำหนดโดยการถ่ายทอดทางพันธุกรรม
- ตัวละครที่พฤติกรรมถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อม
- ตัวละครที่พฤติกรรมถูกกำหนดโดยเหตุการณ์เฉพาะหน้า
- ผู้แอบมองจ้องดูจะมีลักษณะด้อย (Flaws) ซึ่งเป็นเหมือนการลงโทษที่เขามีพฤติกรรม

แอบมองและจ้องดูผู้อื่น

- ผู้แอบมองจ้องดูจะได้เห็นความจริงที่คนอื่นไม่เห็นหรือไม่อยากให้เห็น

ส่วนตัวละครที่เป็นผู้ถูกแอบมองจ้องดู จะมีลักษณะดังนี้ คือ

- ผู้ถูกแอบมองจ้องดูที่ไม่รู้ตัวว่าถูกจ้องมอง
- ผู้ถูกแอบมองจ้องดูที่รู้ตัวว่าถูกจ้องมอง
- ผู้ถูกแอบมองจ้องดูที่ไม่รู้ตัวว่าถูกจ้องมอง แต่หลังจากที่รู้ตัวแล้วกลับยินยอมให้ผู้แอบมอง

จ้องดูจ้องมองต่อไป

- ผู้ถูกแอบมองจ้องดูที่ไม่รู้ตัวว่าถูกจ้องมอง และหลังจากที่รู้ตัวแล้วได้ตรงเข้าไปยุติการแอบมองจ้องดูนั้น ๆ

5) แรงจูงใจ (Motivation) ตัวละครเอกในภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องล้วนเป็นผู้แอบมองจ้องดูที่มีแรงจูงใจหรือปมในใจเป็นตัวผลักดันในการแอบมองและจ้องดูพฤติกรรมของบุคคลอื่น หรือเรื่องราวอื่นๆที่อยู่รอบตัว จุดประสงค์หลักของการแอบมองจ้องดูนั้นมีสองประการ คือ เพื่อความพึงพอใจทางเพศ และเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้แอบมองจ้องดูเอง ยิ่งไปกว่านั้นจุดประสงค์ทั้งสองอย่างนี้ยังผูกพันกันอย่างแนบแน่นจนแยกไม่ออก และมักปรากฏอยู่ควบคู่กันไปใน การแอบมองและจ้องดูของผู้แอบมองจ้องดูเสมอ

6) ฉาก (Scene) จากการวิเคราะห์ฉากในภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่อง จะพบว่าฉากที่เกี่ยวข้องกับการแอบมองจ้องดูจะเป็นฉากที่จะใช้สื่อสารแนวคิดหลักของเรื่อง หรือแสดงให้เห็นถึงแนวคิดหลักของเรื่องซึ่งจะทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจแนวคิดหลักที่ภาพยนตร์ต้องการจะสื่อสาร แต่จะเกี่ยวข้องในลักษณะใดนั้นเป็นรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเรื่อง

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์กัลวิธีในการใช้การแอบมองและจ้องดูเพื่อสื่อความหมาย และจากการแยกแยะองค์ประกอบของภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องมาพิจารณาตามเกณฑ์ของ McQuail (1994) ในการตัดสินใจรูปแบบของเนื้อหาที่สามารถจะจัดเป็นแนวเดียวกันได้นั้น ทำให้สรุปได้ว่า ภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องที่นำมาศึกษามีธรรมเนียมแบบแผนและโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นลักษณะเฉพาะร่วมกันทั้งในด้านกัลวิธีในการใช้การแอบมองและจ้องดูเพื่อสื่อความหมาย และองค์ประกอบในด้านรูปแบบและเนื้อหา ซึ่งทำให้ภาพยนตร์ทั้งหมดสามารถจะจัดอยู่ในภาพยนตร์แนวเดียวกันได้

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในเรื่อง การแอบมองและจ้องดูที่ปรากฏในภาพยนตร์ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางด้านจิตวิทยาและด้านสัญวิทยาทางภาพยนตร์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตีความ จึงจำเป็นต้องหาข้อมูลทั้งจากเอกสารต่างๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านจิตวิทยาและทางด้านภาพยนตร์ ซึ่งการหาข้อมูลทางด้านจิตวิทยานั้นไม่ค่อยจะมีปัญหามากนักเพราะการไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการอ่านเอกสารทางด้านจิตวิทยาก็สามารถใช้เป็นข้อมูลได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแอบมองและจ้องดูในภาพยนตร์ที่มีอยู่ในประเทศไทยนั้นค่อนข้างจะจำกัด ซึ่งผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ Nick Browne อาจารย์ด้านการวิจารณ์ภาพยนตร์จากมหาวิทยาลัย UCLA ในการแนะนำและให้หยิบยืมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ และการตีความภาพยนตร์ในแง่จิตวิทยาซึ่งผู้วิจัยใช้ศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการประกอบการวิจัยครั้งนี้ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังแก้ปัญหาโดยการหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตซึ่งทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพิ่มขึ้น

ส่วนภาพยนตร์ที่ใช้ในการศึกษานั้นถึงแม้จะเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับความสนใจทั้งจากนักวิจารณ์ภาพยนตร์และผู้ชมภาพยนตร์ทั่วไปแต่ภาพยนตร์เหล่านี้หาได้ค่อนข้างยากเนื่องจากบางเรื่องเป็นภาพยนตร์ที่เก่ามากและไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ปัญหาโดยการขอคำแนะนำจาก อ. กิตติศักดิ์ สุวรรณโกศล ซึ่งก็ได้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

1. ผู้วิจัยเห็นว่า สมควรที่จะมีการศึกษาการแอบมองจ้องดูที่ปรากฏในภาพยนตร์ในจำนวนที่มากขึ้นไปอีกเพื่อทำให้มองเห็นถึงกลวิธีในการสื่อความหมายอื่นๆ ที่อาจมีนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน ได้มีภาพยนตร์ในลักษณะดังกล่าวปรากฏสู่สายตาของผู้ชมมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น เรื่อง The Truman Show, Enemy of the State ซึ่งได้รับความนิยมนอย่างสูง นอกจากนี้ยังมีการนำภาพยนตร์เก่ามาสร้างใหม่ เช่น เรื่อง Rear Window จึงควรมีการหยิบยกภาพยนตร์เหล่านั้นมาศึกษาเพิ่มเติมและเปรียบเทียบกับงานวิจัยชิ้นนี้เพื่อทำให้เข้าใจถึงความหมายและแบบแผนที่ภาพยนตร์มีอยู่ร่วมกันหรือต่างกัน รวมถึงความหมายที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยด้วย

2. การวิจัยเรื่อง การแอบมองและจ้องดูที่ปรากฏในภาพยนตร์ ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นแง่มุมที่น่าสนใจอื่น ๆ ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้การแอบมองจ้องดูเพื่อสื่อความหมายในแง่มุมที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นไป เช่น การใช้การแอบมองจ้องดูเพื่อเน้นการสร้างอารมณ์ร่วมของผู้ชม บทบาทของผู้ชมภาพยนตร์ในแง่ของการเป็นผู้แอบมองจ้องดู เป็นต้น